

Arkæologi i massemedierne. Formidling eller underholdning?

Af Claus Børre Petersen, exam. art. i forhistorisk arkæologi og stud. mag. i historie

Der er ingen grund til at vise falsk beskedenhed: Lad os bare indlede med at konstatere, at Danmarkshistorie og arkæologi er et hit! Nationalmuseets særudstillinger om f.eks. vikingetiden og middelalderen har været tilløbsstykker, hvor man nogle dage nærmest har måttet lukke folk ind i hold. Og der er i befolkningen i det hele taget en bred interesse for udforskningen af vores fortid.

Men desværre afspejles dette ikke af en tilsvarende behandling i dagspressen og i de elektroniske medier. Avisernes omtale af arkæologiske opdagelser har oftest karakter af enten ren sensationsjournalistik eller fyldstof i notitsform. Journalisten er sjældent inde i det stof, som skal formidles, og er ofte løbet med en halv vind, før udgravningslederen har fået talt færdigt. "Storstensgrave" bliver til "skorstensgrave", "marinarkæologi" bliver til "marine-arkæologi", osv. "Perlen" i min egen udklipsamling er en notits fra en af de landsdækkende morgenaviser. Overskriften lyder: "7000 år gammelt vikingeskib fundet på Fyn". Unægteligt noget af en sensation! Nærlæsning afslører dog, at der er tale om en stammebåd fra stenalderen.

Retfærdigvis skal det siges at den anden københavnske morgenavis i sin tirsdagsudgave har et videnskabeligt tillæg, hvor længere og mere uddybende artikler om arkæologiske emner lejlighedsvist indgår. Men en kontinuerlig og fagligt kompetent journalistisk dækning af arkæologien som videnskab finder man heller ikke her.

Meget bedre ser det ikke ud i de elektroniske medier. I vort naboland Sverige tør man godt sende en hel time om arkæologi i den bedste TV-sendetid mellem kl. 20-21. Udsendelserne fra f.eks. Birka-udgravningerne hører til noget af det bedste TV-formidlede arkæologiske stof, som jeg har oplevet.

Men sådan er det ikke herhjemme. At de reklamefinansierede "danske" satellit-kanaler ikke kan finde plads til en smule kulturstof i malstrømmen af amerikanske krimiserier og talkshows er én ting. Men de licensbetalte, såkaldt "public service" kanaler DR og TV2 både kan og bør gøre det bedre. Dårligst i billedet står TV2, der stort set intet sender om arkæologi og historie (måske mener man ikke der er nok reklamekroner i emnet?), mens DR mere lider af dårlig programlægning. Formidlingen af arkæologisk stof på DR-TV har i årtier stort set været lig med Piet van Deurs, - hvem husker ikke hans klassiske quizprogram "Hvad er det?", hvor tre københavnske arkæologer dystede mod tre jyske ditto, - mens det på radioen er Helle Halding, der ligeledes i en årrække, og med en aldrig svigtende entusiasme, har trukket det tunge læs. På det seneste er DR's haveekspert Søren Ryge Petersen også begyndt at lave små udsendelser om arkæologi. Afviklet i hans velkendte hyggelige slentrende småpludrende stil, hvor det tilsyneladende er umuligt at formidle stoffet, uden at vi også skal have at vide hvor mange liter youghurt og hvor meget brød, der er indtaget under udgravningskampagnen. Og at mælkebøtterne stod i det smukkeste flor!

Men fælles for alle 3 er imidlertid, at deres udsendelser lægges på tidspunkter, der så langt fra kan betegnes som "prime time". Helle Haldings fremragende P1 program "Spørgsmål til historien" sendes fredag aften kl. 22.15, med genudsendelse onsdag eftermiddag kl. 13.30. Tidspunkter hvor vel de færreste har mulighed for at give dette program den opmærksomhed, som det fortjener. Mens DR-TV's programmer ofte sendes sent søndag aften, - eller de gemmes af vejen på den "hemmelige kanal" DR2, hvor de for en sikkerheds skyld lægges lige midt i aftenmaden.

Jeg skal derfor opfordre til, at det arkæologiske stof får en bedre placering og behandling i medierne, end det hidtil har været tilfældet. DR-TV kunne f.eks. starte med omsider at sende de to timelange, men fremragende, svenske programmer om vikingernes færden i vest og i øst. Danmarks Radio er ifølge rulleteksterne medproducent på disse udsendelser, som for flere år siden er sendt på svensk TV. I Danmark har de, så vidt jeg er orienteret, endnu ikke været vist.